

Din sumar:

Femeile cu dizabilități locomotorii, discriminate în maternități 2

**Povestea top modelului cu dizabilități care își depășește limitele
ajutând copiii cu deficiențe din Chișinău 4**

Moldova, țara mea vitregă 6

Discriminați la angajare pentru că nu au experiență de muncă..... 10

Luptător în viață, campion în lumea virtuală 14

Pensia alimentară, mai mare decât pensia sa de invaliditate 16

**Sudul țării înregistrează progrese în manifestarea toleranței față de
persoanele seropozitive 18**

**Mesaje IMPRESIONANTE ale elevilor din capitală adresate copiilor
cu dizabilități 20**

**Angela Frolov: „Avem puține cazuri ce țin de crime din ură pentru că
ele nu sunt calificate astfel” 22**

Expresul Servicii sociale noi, necesare și importante 24

Femeile cu dizabilități locomotorii, discriminate în maternități

AUTOR: LILIA ZAHARIA

ASOCIAȚIA PRESEI INDEPENDENTE, 14 IULIE 2014

Acum șapte ani, Republica Moldova și-a asumat angajamentul să asigure accesul persoanelor cu dizabilități la serviciile de sănătate, semnând Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități care acordă atenție inclusiv problemelor specifice de gen. Experții însă susțin că nici până în prezent femeilor cu dizabilități nu le este asigurat dreptul la sănătate. Actualmente, în țară nu există cabinete ginecologice sau săli de nașteri dotate cu echipament medical adaptat și cu personal calificat care ar ajuta la naștere femeile cu dizabilități locomotorii. Fără condițiile necesare, gravidele în scaun rulant sunt nevoite să meargă mai rar la consultații ginecologice sau să recurgă la operații prin cezariană.

Autoritățile dau vina pe insuficiența mijloacelor financiare necesare pentru adaptarea instituțiilor medicale la condițiile favorabile pentru paciențele cu probleme locomotorii.

Aliona Staver cu fetița ei Violeta în curtea casei din satul Scoreni

Într-o astfel de situație s-a pomenit cu trei ani în urmă Aliona Staver, din satul Scoreni, raionul Strășeni, când a dat naștere primului său copil. Femeia se deplasează într-un scaun rulant de la vârsta de 13 ani, sistemul nervos fiindu-i afectat ca urmare a complicațiilor date de rubeolă, o boală contagioasă la copii, numită popular și „pojar”. La vârsta de 31 de ani, femeia a rămas însărcinată. Cu câteva zile înainte de a naște, Aliona a fost internată împreună cu soțul ei la maternitatea Institutului

Mamei și Copilului (IMC) din Chișinău. „Nu mă descurcam singură, nici înainte de naștere, dar nici după, mai ales că am născut prin cezariană și aveam nevoie permanent de cineva care să mă ajute, deoarece boala mi-a afectat și mâinile”, susține femeia, menționând că sala de nașteri a IMC nu este echipată cu utilaj medical adaptat pentru femeile în scaun rulant. „Ar fi foarte bine ca femeile cu probleme locomotorii să poată naște într-o sală adaptată nevoilor speciale, iar pe lângă echipamentul ajustat, să fie amenajat și un grup sanitar în care să putem intra fără ajutorul cuiva. După naștere, soțul mă ducea pe brațe la baie, fiindcă era imposibil să intri cu scaunul rulant. Această problemă este și în cabinetele ginecologice sau în polinclinici. E greu să intri într-o instituție medicală și ai nevoie să mergi la baie, iar dacă nu ești însoțit de cineva, pur și simplu nu te descurci”, povestește Aliona Staver.

Lipsa brancardierilor – un alt impediment

Reprezentanții Institutului Mamei și al Copilului susțin însă că nu este nevoie de săli amenajate special pentru femeile cu probleme locomotorii, fiind suficientă o masă de nașteri adaptată. „Nu sunt prea multe asemenea nașteri, așa că este de ajuns doar o masă care se poate ridica și cobori la necesitate. De cele mai multe ori, aceste femei nasc prin cezariană, iar maternitatea noastră dispune de mese care pot fi adaptate. Problema cea mai mare atunci când avem o pacientă în scaun rulant este lipsa în spital a brancardierilor **(infirmier pentru ridicarea și transportul pacienților cu brancarda)**. Astfel, medicii sunt cei care ridică pacientele pe brațe”, ne-a declarat Iurie Carauș, directorul Centrului perinatal din cadrul IMC.

De altă părere este Rodica Comendant, specialistă în domeniul sănătății femeii. Ea spune că femeilor cu nevoi speciale le este încălcat dreptul la sănătate, fiind astfel supuse discriminării. Ea le recomandă autorităților în domeniul sănătății să echipeze toate policlinicile și spitalele din țară cu utilaj necesar pentru pacientele cu probleme locomotorii, dar și să asigure instanțele cu specialiști în domeniu.

Infrastructură moștenită de zeci de ani

Ștefan Gațcan, membru al Comisiei Obstetrică și ginecologie din cadrul Ministerului Sănătății și director general al Institutului Mamei și Copilului, recunoaște că în instituțiile medicale din țară nu sunt condiții adecvate pentru femeile cu dizabilități locomotorii, însă dă vina pe lipsa mijloacelor financiare. „Eu știu că acestor femei le este foarte greu într-un spital, mai ales când trebuie să meargă la baie. La Institutul Mamei și Copilului avem planificate în viitorul apropiat adaptarea grupurilor sanitare pentru astfel de paciente. Până acum însă avem ce avem, o infrastructură moștenită de zeci de ani. Există și problema lipsei brancardierilor, fiindcă nu avem în statele de personal o asemenea funcție. Ridicarea și coborârea pacienților sunt atribuțiile infirmierilor, însă aceștia au și alte responsabilități”, explică Ștefan Gațcan.

Republica Moldova a semnat Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități în anul 2007. Potrivit documentului, statele semnatare trebuie să ia toate măsurile pentru a asigura accesul persoanelor cu dizabilități la serviciile de sănătate, acordând atenție problemelor specifice de gen, inclusiv refacerii stării de sănătate.■

Povestea top modelului cu dizabilități care își depășește limitele ajutând copiii cu deficiențe din Chișinău

AUTOR: ANDREI RIZESCU
ZIARUL „ADEVĂRUL”, 7 IULIE 2014

Cu toate că trebuie să urmeze o terapie riguroasă pentru a-și trata dizabilitatea, Elena Gherța (23 de ani), din Chișinău, îi ajută pe adolescenții în cărucior de la centrul „Speranța” să picteze, să lucreze manual și să însușească engleza. În același timp, învață un copil de trei ani cu autism să vorbească.

Când ești discriminat de șoferi că te urci prea încet în microbuz din cauza deficiențelor pe care le ai, când un handicap locomotor atârână mai greu la interviul de angajare decât experiența profesională sau facultatea pe care ai absolvit-o, iar funcționarii de la Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă te scot mai sănătos decât ești, doar pentru că nu ești în cărucior, deși boala de care suferi e în ultimul stadiu, îți dai seama că oricât încerci să duci o viață normală, e în zadar. E și cazul Elenei Gherța, care suferă de scolioză într-o formă agravată, pe care lucrul cu copiii cu defici-

ențe o ajută să profeseze în domeniul ei și să se redescopere pe sine. „Lucrez la centrul «Speranța», unde coordonez o echipă de 20 de adolescenți care se deplasează în cărucior sau cu premergătorul. Îmi place că acolo nimeni nu se miră de incapacitatea mea și nici nu se uită cu jale la mine. Învățăm limbi străine, pictăm și confecționăm obiecte de decorațiuni interioare, astfel încât copiii să-și dezvolte cât mai bine motricitatea fină și capacitățile de relaționare”, ne-a spus Elena, care a terminat Psihologie la Universitatea de Stat a Moldovei. În fiecare dimineață, înainte de a merge la serviciu, ea face ore de terapie cu un băiețel de trei ani, tot din Chișinău, care suferă de autism. „Pentru oamenii cu autism, diagnosticul este același, doar că au manifestări diferite. Chiar dacă nu vorbește, Gabriel are limbajul nonverbal foarte bine dezvoltat. Învățăm unul de la celălalt. De exemplu, urmărindu-l mi-am dat seama că nu are rost să ascund ceea ce mă face deosebită. Mi s-a dat un an și jumătate, timp în care trebuie să-l fac să vorbească. Dacă va merge la grădiniță sau

Elena Gavrilă (stânga) învață de la psihologul Elena Gherța cum să picteze și să comunice mai ușor cu cei din jur

la școală, pot să mă retrag din viața lui. Acum spune câteva cuvinte foarte scurte, mai povestește Elena.

Trăiește doar cu sora ei

Părinții ei au plecat la muncă în Italia acum șapte ani, iar de-atunci trăiește doar cu sora ei, din salariul pe care-l primește de la centrul „Speranța” și pensia de handicap, de circa 200 de lei. Bani îi ajung însă doar pentru cheltuielile de zi cu zi. „Chiar dacă sunt departe, părinții m-au ajutat mult să pot duce o viață normală. Fără ajutorul lor acum aș fi fost la pat, iar posibilitățile mele de a face tratamentul ar fi fost modeste”, a mai susținut tână psihologă. Pentru a-și îndrepta coloana vertebrală, Elena are nevoie de o intervenție chirurgicală de circa 40.000 de euro, în urma căreia n-are nicio garanție că se va putea ridica din pat. „Coloana mea are o încovoietură care poate fi îndreptată doar chirurgical. Medicii îmi instalează niște spițe în ea, care o îndreaptă. Reabilitarea durează un an, din care trei-patru luni trebuie să stau la pat. O astfel de operație implică un risc enorm fiindcă dacă e atins un nerv, risc să nu mă mai pot scula niciodată”, a explicat tânăra.

Pentru ca boala ei să nu avanseze, Elena e nevoită să parcurgă un tratament riguros, care implică sesiuni de masaj costisitoare, și e obligată să doarmă pe un pat special fabricat astfel încât să nu-i flexeze șira spinării. Top model pentru o zi Elena Gherța va fi, luna viitoare, unul dintre cele 18 modele cu dizabilități și boli incurabile care vor evolua pe podiumul DARE Social Fashion Show, primul eveniment caritabil de modă din Republica Moldova. Pe 16 august, la Leogrand Convention Center, modelele vor defila în ținute casual, rochii de seară și porturi populare create special pentru ele de către 18 designeri vestimentari moldoveni, aflați la început de carieră. Pentru a participa la DARE Social Fashion Show trebuie să cumpărați unul dintre cele trei pachete de bilete disponibile, cu prețuri cuprinse între 230 și 475 de lei, care, pe lângă accesul la eveniment, au incluse accesorii handmade și cadouri-surpriză. Bani colectați de pe urma vânzării biletelor vor fi utilizați exclusiv pentru îndeplinirea viselor modelelor DARE, fie că e vorba despre tratamente, cărucioare moderne, taxe de școlarizare pentru aprofundarea studiilor sau susținerea necesară pentru dezvoltarea unei cariere de succes. ■

Sirianul Menzer Alcashash
Foto: CIN

Moldova, țara mea vitregă

Drama străinilor care locuiesc de decenii în Republica Moldova, dar nu pot obține cetățenie

AUTOR: CORNELIA COZONAC
ZIARUL „ADEVĂRUL”, 4 IULIE 2014

Au familie, casă, loc de muncă, dar nu se pot bucura din plin de viața în Moldova, țara pentru care și-au lăsat patria și care îi tratează ca pe niște străini, deși locuiesc aici de peste un sfert de veac. E drama a doi oameni care sunt privați de mai multe drepturi pentru că nu pot obține cetățenia Republicii Moldova.

Are 42 de ani, trei copii și o afacere prosperă în Chișinău. Este originar din Siria și a venit în Moldova acum 23 de ani, să învețe la Medicină. S-a îndrăgostit de o moldoveancă, s-a căsătorit cu ea și a rămas să locuiască în țara noastră. Nu se poate bucura însă pe deplin de realizările sale, pentru că nu are un pașaport valabil și nici el nu știe dacă mai este cetățean al vreunui stat. „Nu am putut merge la înmormântarea tatălui meu. Acum mă tem că n-am s-o mai prind în viață nici pe mama. E bătrână și mă tot cheamă la ea, în Dubai, unde s-a

refugiat din cauza războiului din Siria. Nu am acte, nu am cum ieși din țară, ca și cum nu exist...”, povestește Menzer Alcashash. Pașaportul sirian i-a expirat în 2011 și Menzer urma să plece în Siria să-și facă altul, dar n-a putut pentru că în țară era război. Un timp nu a avut niciun act de identitate. Își perfectă regulat permisul de ședere în Republica Moldova, dar de fiecare dată cu teama că cererea îi va fi respinsă: „E greu când nu ai acte. Nu te poți adresa nicăieri. Chiar dacă muncesc și plătesc impozite, nu pot cere nimic de la stat, deoarece eu nu exist pentru acest stat”, se plânge bărbatul. Tot din cauza războiului din țara sa, din ianuarie 2013, Menzer Alcashash se află sub protecție umanitară, acordată de Biroul Azil și Migrație din cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Cu toate că legea îi egalează în drepturi cu cetățenii moldoveni pe beneficiarii de protecție umanitară, exceptând drepturile politice, actul ce li se eliberează nu le permite să iasă din țară. „Nu te ia nimeni la

lucru cu acest act de protecție umanitară”, precizează Menzer.

Achită contribuții la stat, dar nu are drepturi

Menzer Alcashash lucrează de aproape douăzeci de ani în Republica Moldova. Deși a absolvit Medicina, a ales să repare mașini, așa cum a visat de mic. Familia din Siria, care l-a așteptat să revină de la studii și să lucreze doctor, s-a resemnat, iar mai târziu l-a ajutat chiar să-și pună pe picioare afacerea din Moldova. Din cauza că e cetățean străin, spune Menzer, nu a avut niciodată certitudinea că firma sa e în siguranță: „De fiecare dată când merg să-mi prelungesc permisul de ședere, mă tem că-mi vor respinge demersul și va trebui să las soția și copiii, care au nevoie de mine, și să plec”. Își face griji pentru cei trei copii ai săi: fiica mai mare e studentă la o universitate din Chișinău, a doua e la școală, iar mezinul va merge anul acesta în clasa I. Statutul nesigur pe care îl are în Moldova l-a făcut să-și înscrie afacerea pe numele soției și a unor prieteni.

Dosar respins

În ianuarie 2013, Menzer Alcashash a solicitat cetățenia Republicii Moldova, întrucât întrunește toate condițiile: locuiește aici de peste opt ani, e căsătorit cu o cetățeană moldoveancă de mai bine de trei ani, vorbește fluent româna, are surse de existență și beneficiază de o formă de protecție umanitară. La examenul la limba română și cel privind cunoașterea Constituției a luat nota zece. Timp de un an, Menzer Alcashash a făcut mai multe demersuri la Comisia pentru problemele cetățeniei și acordării de azil politic de pe lângă președintele Republicii Moldova, ca să afle dacă i-a fost sau nu acceptată solicitarea. Răspunsul, foarte sec, a venit peste mai mult de un an. La 18 aprilie 2014, comisia i-a comunicat că i-a respins cererea privind acordarea cetățeniei, pe motiv că nu întrunește „condiția naturalizării prevăzută de art.17 din Legea cetățeniei Republicii Moldova”. Bărbatul e nedumerit. Povestește că împreună cu el au mai solicitat cetățenia și câteva persoane din țări asiatice care nu vorbeau decât limba rusă și își făceau griji din cauza că nu cunoșteau limba de stat. „Mai târziu m-am întâlnit cu ei și mi-au spus că au obținut cetățenia. Nu înțeleg de ce mi-a fost refuzată mie”, se întreabă sirianul. Comisia a ignorat toate solicitările lui Menzer Alcashash de a afla din ce

motiv i-a fost respins demersul: „Am scris, am sunat, dar mi s-a spus că nu am statut de refugiat. Nici nu am cum să-l am, eu nu sunt refugiat”. La începutul lunii mai, a depus o cerere prealabilă de chemare în judecată către Comisia pentru problemele cetățeniei, dar nu a mai primit răspuns. E decis să-și apere drepturile în instanță: „Să fiu și eu cineva!”. „Doresc să obțin cetățenia Republicii Moldova pentru că trăiesc pe teritoriul țării de foarte mult timp și mă simt membru al societății moldovenești. Mă consider integrat în Moldova din toate punctele de vedere – moral, social, material, cunosc limba de stat și am surse legale de existență”, scrie Menzer Alcashash în cererea prealabilă adresată Comisiei pentru problemele cetățeniei.

Comisia pentru cetățenie, de negăsit

Eforturile noastre de a discuta cu cineva din Comisia pentru problemele cetățeniei de pe lângă președintele Republicii Moldova au fost zădărnice. Pe niciunul din site-urile oficiale nu găsești informații actualizate privind componența comisiei, modalitatea de a depune demersul, date de contact. Puținele informații publice sunt din 2010, când președinte al comisiei era fostul ministru al Justiției Alexandru Tănase. Singurul număr de telefon pe care îl găsești pe site-ul oficial al Președinției este cel al șefului Serviciului cetățenie și grațieri, Vladislav Poghircă. Oficialul a fost reticent din start: „Nu discut cu dumneavoastră pentru că nu am permisiune de la șefi. Alcashash are protecție umanitară. Adresați-vă la Biroul Migrație și Azil”. Ceva mai târziu, am reușit să obținem, prin intermediul serviciului de presă al Președinției, date statistice privind cetățenia și am aflat că această comisie nu are în prezent președinte.

Protejați de o lege, dar nedreptățiți de alta

Directoarea adjunctă a Biroului Migrație și Azil, Ecaterina Silvestru, ne-a confirmat că Menzer Alcashash beneficiază de protecție umanitară și se bucură de aceleași drepturi ca și persoanele refugiate, inclusiv la obținerea cetățeniei Republicii Moldova, dacă întrunește condițiile necesare. „Nu e vorba de el, ca persoană, ci de o categorie de persoane – beneficiarii de protecție umanitară, categorie omisă din Legea privind cetățenia. Este o neconcordanță legislativă. Legea cu privire la azil -

Doctorița Ludmila Donceva

care trebuie să aibă supremație, întrucât a fost adoptată ulterior - îi egalează în drepturi pe beneficiarii de protecție umanitară cu refugiații și beneficiarii de azil politic, inclusiv la obținerea cetățeniei, pe când Legea cetățeniei nu include și categoria beneficiarilor de protecție umanitară. Nu știm dacă acest lucru s-a făcut cu bună știință sau e o scăpare, întrucât ultimele propuneri de modificare a legii erau în conformitate cu prevederile Legii privind azilul”, ne-a declarat Ecaterina Silvestru. Oficialul mai spune că persoanele care solicită cetățenia au dreptul să depună cereri repetat, invocând noi argumente dacă apar, întrucât Comisia pentru problemele cetățeniei se convoacă la fiecare trei luni.

Medic recunoscut pentru merite, dar fără cetățenie

Doctorița Ludmila Donceva, cu o experiență de muncă de aproape 20 de ani în Republica Moldova, se confruntă cu probleme similare. Este originară din Ucraina. A venit la Chișinău în 1987, să învețe la Medicină. S-a căsătorit cu un moldovean și a rămas să locuiască în Moldova.

Conștiincioasă și dedicată

Nu a putut până acum să obțină cetățenia Republicii Moldova, deși a făcut mai multe demersuri la secția de pașapoarte din sectorul Botanica. Nu a votat niciodată, chiar dacă locuiește fără întrerupere de 25 de ani în Moldova și achită conștiincios toate contribuțiile. Muncește de aproape două decenii în același loc – Centrul Me-

dicilor de Familie numărul 7 din sectorul Telecentru al Capitalei. În ziua când am convenit să ne întâlnim, am găsit-o la locul de muncă. Deși era aproape ora 19.00, la ușa ei așteptau o tânără însărcinată cu soțul ei, o mamă cu un copil mic și alți doi maturi. Era singura ușă de la etajul 3 al instituției medicale unde mai așteptau pacienți. I-a primit pe toți, chiar dacă a trecut cu mult peste programul de muncă. O femeie de vreo 30 de ani, care aștepta să intre la doctoriță, mi-a spus că Donceva este medicul ei de familie de 13 ani. „M-am mutat în sectorul Botanica, dar nu am schimbat medicul de familie. Am scris cerere să rămânem la doamna Donceva, pentru că nu am întâlnit un medic mai înțelegător, mai receptiv ca ea. O poți suna la orice oră a zilei, îți va răspunde. Dacă e nevoie, vine și la miezul nopții”, relatează pacienta.

Nici nu se gândește să-și schimbe serviciu

Ludmila Donceva îmi povestește cu tăngă că deși a muncit conștiincios și nu a plecat decât în concediu, nu a putut niciodată să voteze. Trebuie permanent să-și înnoiască permisul de ședere. Nici nu încearcă să-și caute un alt loc de muncă, de teamă că va fi respinsă întrucât că nu are cetățenia țării. „Aici, am fost angajată în baza pașaportului sovietic. În 1992, mi-au pus și mie ștampila că sunt cetățean al Republicii Moldova. Mai târziu, când am mers să-mi fac pașaport de tip nou, la secția de pașapoarte Botanica, mi-au spus că nu aveam dreptul să primesc cetățenia Republicii Moldova și în mod demonstrativ mi-

au rupt pașaportul și l-au aruncat la coșul de gunoi”, își amintește Ludmila Donceva. Acum câțiva ani a solicitat de la o bancă un credit, dar i-a fost respinsă cererea, pe motiv că nu are pașaport moldovenesc.

Explicații oficiale: de ce sunt refuzate cererile

Potrivit informației furnizate de Serviciul pentru cetățenie și azil, de pe lângă președintele Republicii Moldova, problemele ce apar în rezultatul examinării cererilor de acordare a cetățeniei moldovenești țin de căsătoriile fictive, cunoașterea precară a limbii de stat (deși solicitanții au confirmare precum că au susținut examenul respectiv), prezentarea de către solicitanți a unor certificate de proveniență îndoielnică, prin care fac dovada că nu pot renunța la cetățenia altui stat, iar verificarea autenticității acestora durează în timp (autoritățile statului respectiv nu răspund la interpelările noastre sau le ignoră), astfel încălcându-se termenele de examinare a cererilor de acordare a cetățeniei. Respingerea cererilor a fost legată de „neîntrunirea condițiilor naturalizării stipulate la articolul 17 din Legea cetățeniei (nerenunțarea la cetățenia altui stat, lipsa surselor legale de existență, cunoașterea precară a limbii de stat) sau investigațiile organelor abilitate au demonstrat

că acțiunile solicitantului pot fi încadrate în unul din temeiurile de refuz în acordarea cetățeniei prevăzute la articolul 20, alin. (1) din Legea cetățeniei”.

Mai mulți renunță la cetățenie decât o solicită

- Potrivit datelor oficiale, în perioada 2011 – 2013
- 43 de persoane au devenit cetățeni moldoveni;
- 74 de persoane, inclusiv doi copii, au redobândit cetățenia moldovenească; 1.876 de persoane au renunțat la cetățenia Republicii Moldova;
- 14 persoane au primit refuz la solicitarea de acordare a cetățeniei;
- 3 cereri de solicitare a azilului politic au fost respinse.

ARTICOLUL A FOST REALIZAT ÎN CADRUL CAMPANIEI „JURNALIȘTII PENTRU ȘANSE EGALE ȘI DIVERSITATE”, DESFĂȘURATĂ DE CENTRUL DE INVESTIGAȚII JURNALISTICE CU SUPORTUL PROGRAMULUI EGALITATE ȘI PARTICIPARE CIVICĂ AL FUNDĂȚIEI SOROS-MOLDOVA. INSTITUȚIA FINANȚATOARE NU INFLUENȚEAZĂ ÎN NICIUN FEL SUBIECTUL ȘI CONȚINUTUL INVESTIGAȚIILOR PUBLICE.

Acești absolvenți ai unei școli internat din Orhei nu se bucură că și-au luat atestatele, deoarece știu bine că le va fi dificil să-și găsească un loc de muncă pentru a-și asigura existența în continuare

Discriminați la angajare pentru că nu au experiență de muncă

AUTORI: CRISTINA STRATON, OLGA STERNIȚCHI, TATIANA ROTARU,
CENTRUL DE INVESTIGAȚII JURNALISTICE

ZIARUL „CUVÂNTUL”, 3 IULIE 2014

An de an câteva mii de tineri pleacă în lumea mare în căutarea unui loc de muncă, fie că au absolvit liceul, școala internat, o școală profesională sau o instituție de învățământ superior. Fiecare al treilea tânăr din Republica Moldova nu-și poate găsi acasă un job. Cel puțin așa arată statisticile oficiale. Cei mai vulnerabili sunt absolvenții școlilor-internat, tinerii din familii afectate de sărăcie, tinerii fără studii de specialitate sau cei fără experiență de muncă. Respinși de către agenții economici, tinerii acceptă să muncească la negru, pentru retribuții mizere sau iau calea prierbieiei. Unii însă ajung în plasa rețelelor criminale sau, în cazul fetelor, în trafic.

Portalurile de anunțuri pentru locuri de muncă abundă în oferte pentru tineri, mai cu seamă pentru fete. Pentru a testa disponibilitatea angajatorilor de a lua la lucru tineri, am recurs la câteva experimente.

„Fără experiență? Nu, nu vă angajăm”

Primul experiment a constat în colectarea anunțurilor de angajare de pe portalurile web www.makler.md, www.anunturi.md și pe www.999.md. Site-urile respective publică anunțuri privind locurile de muncă atât în R.Moldova, cât și peste hotare. Ofertele sunt tentante pentru tineri – de la 500 la 5000 de euro.

Cele mai multe anunțuri oferă slujbe pentru tinere. Paleta de anunțuri pen-

tru fete este foarte largă: de la cele mai dubioase până la cele mai indecente, cu conținut explicit, în care se promite remunerare bună în schimbul unor servicii sexuale. Deși administrația acestor publicații electronice își atenționează cititorii că nu poartă răspundere pentru conținutul anunțurilor publicitare, avizele pot fi citite de oricine. Doar la accesarea câtorva anunțuri apare întrebarea dacă ai 18 ani, după care dai click și ți se deschide anunțul.

Am sunat la mai mulți preținși angajatori, ofertele cărora conțineau diverse detalii și păreau serioase. Am fost întrebată din start ce vârstă avem și unde am mai lucrat. Dacă aflau că suntem studente, răspunsul era negativ. Dacă spuneam că am absolvit anul trecut, dar nu am lucrat nicăieri, la fel, răspunsul era evaziv.

Am mai fost întrebată dacă suntem căsătorite sau dacă avem copii. În puține cazuri ni s-a promis că vor reveni cu un telefon mai târziu, să ne anunțe dacă am fost sau nu selectate, însă niciun angajator nu a mai sunat să ne invite la lucru. În 3 cazuri am fost invitate la interviu, dar când le spuneam că suntem studente, ni se propunea un job mai puțin plătit, decât se menționa în anunț. La întrebarea dacă semnăm un contract, angajatorul se schimba la față și ne întreba la ce ne trebuie contract, că doar suntem studente sau pur și simplu ne spunea că nu semnează contract, pentru că nu avem diplomă.

Publicarea anunțului

Al doilea experiment a constatat în publicarea unor anunțuri prin care căutam un loc de muncă pe aceleași portaluri www.makler.md, www.anunturi.md și pe www.999.md. Un anunț a fost din numele unui tânăr, iar două – de la tinere. La anunțul băiatului nu a reacționat niciun ofertant, pe când fetele au primit în doar câteva zile zeci de oferte: de la chelnerițe în Moldova până la însoțitoare de escortă peste hotare și dansatoare în barurile din Cipru și Dubai. Unele oferte conțineau explicit propuneri pentru relații sexuale. Cele mai multe oferte au venit la anunțurile plasate pe www.anunturi.md, www.999.md.

La anunțul nostru au răspuns și persoane care oferă de lucru în România: „Bună! Îți pot oferi o garsonieră în București în care vei sta singură și vei presta servicii de escortă. Dacă te interesează, vorbim mai multe. Bani curg gărlă în acest domeniu! Te pup”. Unele persoane ne-au scris informații foarte vagi: „Trimite-mi o poză. Club de noapte, salariu foarte bun, comi-

sion, asigur cazare, urgent”; „Bună, pot să-ți propun de lucru, lasă un număr de contact, vorbim la telefon sau ne întâlnim, sună la...”; „Salut! Îți scriu în baza anunțului. Dacă dorești să câștigi bani repede și nu ai prejudecăți, trimite-mi te rog o poză de-a ta în bikini sau fără și un număr de telefon ca să putem discuta detalii”.

O altă ofertă de muncă este pozatul nud (în pielea goală), iar, la dorință, și filmarea în filme porno: „Salut. Noi avem mai multe oferte, și nu merge vorba doar de porno, ci de ședințe foto nud. Avem și oferte pentru filmări. Dar aici rămâne la discreția ta”.

Dintre cele 24 de persoane care ne-au scris, doar două ne-au oferit locuri de muncă decente cu salarii reale.

Scheme de racolat fete pentru trafic

Am dat curs unui mesaj parvenit de la un tânăr cu următorul conținut: „Pentru doamne și domnișoare până la 30 de ani, anunțul e oficial, doamnele sau domnișoarele care vor să lucreze în modul cel mai ușor și să facă bani frumoși în Italia, Olanda, Spania. Dacă nu aveți acte, noi vi le facem. Aștept răspuns, anunțul va fi mereu valabil”.

L-am sunat pentru a obține mai multe detalii despre job, spunându-i că am doar buletin, dar vreau urgent să lucrez, pentru că am nevoie de bani. A doua zi, pe email, mi-a venit răspunsul: „Doamnă sau domnișoară, dacă dorești să lucrezi cu adevărat, am nevoie de o fotografie de-a ta. Ce vârstă ai? Trebuie să ai pașaport. Cred că ai înțeles ce fel de lucru. Dacă ești de acord, îmi zici”. I-am răspuns că am 21 de ani, nu am pașaport și nici bani. L-am rugat să ne dea detalii despre serviciu, deoarece nu am înțeles prea bine în ce constă munca pe care trebuie să o fac dacă accept job-ul. „Trebuie să fii damă de companie. Clienții au bani grei, ai minimum 3000 de euro pe lună. Deci, ai înțeles ce trebuie să faci? Cât vrei atâta stai, poți să faci și 5000 de euro, mergem pe seriozitate, îți facem zagran [pașaport] și viză”.

Perfectarea actelor

I-am dat de înțeles că aș fi interesată de ofertă, doar că nu am bani pentru pașaport și i-am cerut și un număr de telefon. Nu mi-a dat niciun număr, însă mi l-a cerut pe al meu, precum și un profil de pe un site de socializare, pentru a mă vedea în fotografii. Nu am răspuns la mesaje o zi și, văzând că am devenit pasivă, mi-a spus că o dom-

nișoară i-a dat acordul și așteaptă viza, iar alta a început deja să lucreze. Urma ca noi să-i răspundem. Crezând probabil că nu voi accepta oferta în străinătate, a venit cu altă propunere, deja în Chișinău. Job-ul presupunea să pozăm nud și să ne filmăm în timpul actului sexual.

Pentru a afla mai multe detalii despre ambele oferte, am lăsat un număr de telefon ca să mă sune. N-a trebuit să așteptăm mult, ne-a telefonat un bărbat. Am presupus că este Sergiu, așa se numea respectivul. A spus că vrea doar să verifice dacă numărul este corect. Urma să ne sune mai târziu pentru a discuta detaliat. Ne-a sunat în aceeași seară, ne-a vorbit despre avantajele muncii în străinătate. S-a oferit chiar să ne ajute să plecăm peste hotare. L-am întrebat unde urmează să lucrăm și ne-a spus că în Italia. M-a asigurat că va face totul, să nu-mi fac griji. Mi-a spus că nu va fi nevoie să fiu prezentă la ambasadă pentru a ridica viza, trebuie doar să-i dăm pașapoartele...

„Clienți cu bani grei”

La întrebarea dacă nu voi avea probleme la vamă, bărbatul m-a liniștit, spunând că vom merge cu mașina unui prieten de-al său. Va trebui să trecem doar vama României și a Ungariei, mai departe nu vom avea probleme. Când voi ajunge în Italia, m-a asigurat el, mă va caza într-un apartament în care voi sta și lucra, iar banii vor fi doar ai mei, voi avea clienți cu bani grei și voi lucra cât voi dori, jumătate de an sau un an, iar dacă nu-mi va plăcea, voi putea să mă întorc oricând în Moldova.

I-am mai spus că am o soră de 17 ani și vrem să mergem împreună. El mi-a răspuns că este posibil, doar că trebuie să merg cu părinții la notar să fac procură pe numele meu, eu fiind, chipurile, sora mai mare. „Atunci va putea lucra și ea”, ne-a mai spus persoana de la celălalt capăt al firului. Ca să facem rost de bani pentru pașapoarte, eu și cu sora trebuia să venim la Chișinău să lucrăm o zi, pentru că el nu ne cunoaște și nu poate să ne dea bani pur și simplu. Ne-a spus că trebuie să pozăm în pielea goală, iar pentru bani mai mulți să ne și filmăm. Pentru o ședință foto ne oferea de la 100 de dolari în sus, în funcție de „cât de mult vom colabora”.

Bani pentru pașaport

Am început a șovăi după ce aflasem aceste detalii, el însă m-a întrebat dacă totul este sigur și dacă voi veni la Chișinău. I-am

răspus că mai trebuie să discut cu mama. Pe loc a găsit soluția – să-i spun mamei, că, chipurile, mergem cu sora să ne înregistrăm la o companie care ajută fetele din familiile dezavantajate să se angajeze în străinătate. A precizat, de asemenea, că, după ce vom primi pașapoartele, ne vom duce să stăm la el, la Cahul, în așteptarea vizei.

Întrucât tipul respectiv pusese totul la cale și nu ne rămânea decât să ne întâlnim, am decis să întrerupem experimentul. I-am scris pe mail că m-am răzgândit, nu mai vreau să plec peste hotare și să nu mă mai sune. Tânărul a devenit pe dată răutăcios, m-a acuzat că i-am răpit din timp, că el a stabilit deja totul în privința obținerii pașaportului și a vizei, că astea-s eforturi etc.: „Eu am vrut să te ajut, eu nu vând persoane, că asta se pedepsește cu pușcăria, eu ajut fetele să-și găsească mai ușor de lucru”, mi-a scris într-un ultim mesaj.

Întâlnirea cu potențiala victimă

Un alt bărbat ne-a propus, răspunzând la anunțul prin care căutam de lucru, că ne poate angaja într-un club de noapte în calitate de dansatoare: „Lucrul e în Cipru (partea nordică), într-un nightclub. Oferta, ca și celelalte, destul de tentantă: „Se oferă asigurare, contract minim de 3-6 luni. Mâncarea și cazarea sunt gratuite, sunt achitate de către club, precum și biletele la avion Moldova-Cipru și Cipru-Moldova. Salariu – de la 3000 \$ în sus. E nevoie de o fotografie, număr de telefon și o copie a pașaportului”.

Am răspuns că nu am pașaport. „E nevoie neapărat de pașaport. Da, în club se dansează și se consumă. Lucrul e ușor și condițiile sunt favorabile. Dacă dorești cu adevărat să lucrezi, fă acest pașaport. Când vii, poți lua un avans de până la 1000 \$, chiar din prima zi”, ne-a răspuns ofertantul.

Încă două dintre persoanele care au răspuns la anunț ne-au oferit loc de muncă în Cipru.

Portretul psihologic al victimelor

Tinerele fete sunt foarte des ademenite cu promisiuni privind salarii mari și condiții ideale de muncă, ne spune Mihai Cibotaru, juristul din cadrul Centrului de Informare a Muncitorilor Migranți, precizând că în ultimii ani au fost înregistrate mai multe cazuri când fete tinere au ajuns în mâinile traficantilor sau a rețelelor de migrație ilegală ce activează în Ciprul de Nord și în câteva state arabe.

Și Lilia Gorceag, psiholog la Centrul de Reabilitare a Victimelor Traficului de Persoane, care a consiliat sute de tinere, victime ale traficului și migrației ilegale, spune că 80 la sută dintre ele au ajuns în trafic pentru că erau în căutarea unui loc de muncă și au accesat anunțuri sau au răspuns unor oferte de a pleca la muncă peste hotare parvenite din partea unor persoane cunoscute sau din anunțurile din ziare. Cel mai des cad în plasa traficantilor mamele solitare care au un copil în afara căsătoriei și se confruntă cu diverse prejudecăți din partea familiei și societății, fetele și femeile care au fost supuse violenței domestice, fetele crescute în case de copii și internate sau care au fost victime ale incestului, adică persoanele vulnerabile, precizează psihologul. Lilia Gorceag le îndeamnă pe fetele tinere în căutarea unui loc de lucru să fie mult mai atente și să nu cadă pradă promisiunilor, pentru că ulterior este foarte greu să ieși din capcanele pe care le întind traficantii.

Acțiunile autorităților

Directorul adjunct al Centrului pentru Combaterea Traficului de Persoane, Iurie Podarilov, ne-a declarat că fenomenul traficului de persoane este constant și, din 2011, nu s-a intensificat. Potrivit lui, organele de drept au suficiente pârghii menite să combată, să prevină și să țină sub control acest fenomen. El recunoaște însă că infracțiunile legate de traficul de persoane iau o nouă dimensiune: tinerele sunt ademenite prin intermediul internetului, mai cu seamă prin rețelele de socializare și paginile de anunțuri sau cele matrimoniale. Când privește anunțurile de angajare la muncă dubioase, acestea sunt plasate cel mai des pe servere din străinătate și este greu să urmărești unde și ce apare, spune Iurie Podarilov, precizând că site-ul www.anunturi.md, bunăoară, își are serverul în România.

Totuși, oficialul spune că tinerii ar trebui să fie rezervați atunci când li se propune de lucru, fără contract de muncă, în țări precum Federația Rusă, unde cel mai des femei, bărbați și copii sunt traficați pentru muncă, Turcia, Rusia, Cipru, Bulgaria, Emiratele Arabe Unite, Kosovo, Israel, Indonezia, Malaezia, Liban, Italia, Grecia, Ucraina, Republica Cehă și chiar România,

unde s-au înregistrat cazuri de forțare să practice prostituția.

Nu a fost condamnat niciun oficial

În ultimii ani, la agențiile de ocupare a forței de muncă sunt înregistrați în jur de 40 de mii de șomeri. Cea mai mare parte a șomerilor o constituie tinerii și, în mod special, fetele. Majoritatea din ele nu au o pregătire profesională, ne-a declarat Ana Gherganov, șef adjunct în cadrul Direcției dezvoltarea resurselor umane și politici ocupationale din cadrul ANORF. Agenții economici caută persoane cu vârsta între 25-45 de ani, cu studii și cu experiență de muncă, tinerii fără studii și fără experiență fiind categoria cea mai vulnerabilă în acest sens, precizează oficialul de la ANORF. Printre soluțiile oferite de autorități se numără cursurile de pregătire profesională și informații despre ofertele de muncă.

Discriminare

Avocata Doina Ioana Străisteanu, membră a Consiliului Nediscriminare, spune că anunțurile plasate de agenții economici prin care se solicită la muncă doar fete tinere sau persoane de o anumită vârstă sunt discriminatorii. Tinerii care au fost respinși la angajare în favoarea unor persoane cu experiență de muncă, dar cu pregătire profesională similară sau mai slabă, pot sesiza Consiliul Nediscriminare, ca să fie constatată situația discriminatorie. „Odată ce agentul economic a făcut un anunț public de angajare, el nu mai poate decide după bunul său plac pe cine alege dintre candidați, el este obligat să ofere șanse egale fiecărui participant la concurs”, precizează avocata Doina Ioana Străisteanu. ■

ARTICOLUL A FOST REALIZAT ÎN CADRUL CAMPANIEI „JURNALIȘTII PENTRU ȘANSE EGALE ȘI DIVERSITATE”, DESFĂȘURATĂ DE CENTRUL DE INVESTIGAȚII JURNALISTICE CU SUPTUL PROGRAMULUI EGALITATE ȘI PARTICIPARE CIVICĂ AL FUNDAȚIEI SOROS-MOLDOVA. INSTITUȚIA FINANȚATOARE NU INFLUENȚEAZĂ ÎN NICIUN FEL SUBIECTUL ȘI CONȚINUTUL INVESTIGAȚIILOR PUBLICATE.

Luptător în viață, campion în lumea virtuală

AUTOR: OLGA BULAT
ZIARUL DE GĂRDĂ, 26 Iunie 2014

Alex Boboc, 16 ani, a luat medalia de aur la jocurile online War Thunder. Tânărul are distrofie musculară Duchenne. El se poate deplasa doar în scaunul cu roțile. Valeria Bobocel, mama sa, crede că medicina va progresa și fiul ei se va ridica într-o zi.

Este iute, viteaz și știe cum să-și anihileze adversarii de luptă. Când vorbește despre pasiunea sa – avioanele, îi apare o licărire în privire. Duce o viață activă, alături de zeci de prieteni în care poate avea toată încrederea. Există o singură problemă. Această viață, precum și prietenii sunt virtuali.

Alex este un tânăr pilot care-și distruge dușmanii cu înverșunare. De curând, a câștigat o luptă importantă, în urma căreia a obținut medalia de aur. Trăiește cu intensitate maximă viața de pe internet, pentru că, în viața reală, este nevoit să locuiască în „colivia” de la etajul XI. Crede, totuși, că, într-o bună zi, va reuși să se ridice pe picioare și va putea iarăși să se bucure de tumultul orașului, cu nevoile și bucuriile lui.

Care este sensul vieții

Alex Boboc are 16 ani. Este un tânăr optimisit și curios, care, acum un an, a descoperit viața jocurilor online, lumea în care se simte invincibil. „Trebuie să dis-

trugi inamicul. Poți folosi avioane și tancuri. Curând vor fi introduse și vapoarele”, explică Alex. Deși le conduce pe toate cu dibăcie, Alex preferă să lupte din zbor. Anume pasiunea pentru avioane l-a făcut să învețe regulile jocului. În realitate, a zburat cu avionul de nenumărate ori, doar în calitate de pasager. Online, însă, are posibilitatea să fie pilotul prim. Așa speră că, într-o bună zi, va reuși să devină pilot în viața reală. Tânărul face parte dintr-o echipă virtuală destul de numeroasă, cu care comunică zilnic. Recent a primit medalia de aur de la concursul de jocuri online War Thunder. Pentru concurs, au fost selectați cei mai buni jucători, formând o echipă din șase persoane. În final nu doar organizatorii, dar și jucători din diverse țări au remarcat performanțele lui Alex. Totuși, părinții sunt mereu sceptici atunci când aud de jocurile online. Valeria Bobocel (pseudonim scenic), mama lui Alex, nu putea să-i interzică să joace, însă voia să știe ce presupune acel joc. Când băiatul era încă la început de cale, Valeria s-a înregistrat și ea în rețea, urmărind jocul îndeaproape. „M-am convins că oamenii care joacă sunt pozitivi. Au devenit ca o familie. În plus, este o școală de bărbăție”, spune Valeria Bobocel. Ea urmărea jocul pe internet din camera vecină, ca să se asigure că acest joc nu i-ar dăuna fiului său, și, respectiv, după fiecare joc știa ce dispoziție are acesta. „Trebuia să știu ce trăiri are, pentru că așa putea intra în camera lui foarte bucuroasă, iar el tocmai să fi pierdut. Starea mea emoțională ar fi fost opusă stării lui, ceea ce ar fi putut agrava situația, dar așa eram pe aceeași undă cu el și știam când trebuie susținut”, remarcă femeia. Valeria menționează că, pentru Alex, nu e vorba doar de un simplu joc. Acesta a devenit, cu timpul, un mod de viață. „Dacă el ar putea să meargă, ar ieși cu mare plăcere afară, ar juca fotbal. Așa-i, Alex? (Tânărul încuviințează, n.r.) Dar aceasta este unica fereastră în lume, unde el poate comunica și unde el este destul de puternic, ambițios”, explică femeia pasiunea fiului său. Concursurile virtuale și victoria pe care a raportat-o recent nu este, totuși, ceea ce la ce

a visat tânărul. El încă este în căutarea rostului său. „Deunăzi, m-a întrebat care este sensul vieții, că faima nu e tocmai ceea ce ar avea nevoie. I-am spus că sensul vieții este ca el să se însănătoșească, apoi să se căsătorească și, astfel, să continue neamul nostru”, zâmbește Valeria Bobocel.

Trei ani în „colivie”

Când Alex avea cinci ani, medicii au pronunțat diagnoza – distrofie musculară Duchenne, o boală genetică, care cauzează atrofierea mai multor grupe musculare, având drept consecință instalarea unui handicap motor. Valeria, mama băiatului, își amintește cu groază ziua când a primit această veste. Știa, însă, un lucru – nu trebuie să renunțe. A început să studieze totul despre această maladie, căutând felurite căi să stopeze progresarea bolii. Astăzi, când discută cu oricine, utilizează termeni medicali cu siguranță, ca o specialistă în domeniu. Nu încetează să se informeze continuu, în speranța că medicina contemporană va inventa un tratament și pentru această maladie. De zece ani, Alex nu se mai ține pe picioare și sunt trei ani deja de când tânărul nu a mai ieșit afară, pentru că scaunul cu roțile nu este performant, iar mamei îi este imposibil să-l scoată în brațe. Astfel, apartamentul de la etajul XI s-a transformat într-o „colivie”, din care poate ieși doar atunci când intră într-o lume virtuală. „În fiecare zi mă gândesc cu frică: dacă îl va durea un dinte, ce să fac? Sunt zece ani de când Alex nu a răcit măcar, și asta pentru că mă strădui să-i susțin organismul în normă, evident cu medicamente”, spune femeia. Valeria a încercat posibilul și imposibilul, să-și ajute copilul, ducându-l la cei mai buni specialiști din lumea întreagă. „Am fost în America, în Columbus, să participăm la niște experimente ce țin de distrofia musculară progresivă Duchenne. Am zburat la Milano, la un profesor care, de asemenea, se ocupă cu experimente în acest domeniu”, explică Valeria. „Din păcate, nu am avut rezultate pozitive acolo, așa că ne-am întors”, spune femeia cu regret.

Speranța de a merge...

Familia nu este ajutată de nimeni. Toate cheltuielile financiare le suportă mama, care muncește în mai multe locuri, pentru ca să-și permită aceste cheltuieli, dar, mai ales, medicamentele care sunt vitale pen-

tru Alex. Aceste medicamente nu pot fi găsite în R. Moldova. Respectiv, Valeria Bobocel este nevoită să le procure din străinătate. „Sunt preparate fără de care el nu poate trăi. Ele nu sunt înregistrate în țară, pentru că sunt scumpe și pentru că așa copii ca Alex nu prea sunt la noi”, explică femeia, care, în toți acești ani, a învățat să întâmpine cu zâmbet obstacolele. „Alex a fost chemat și la Biroul de recrutare. El a spus că merge doar dacă-l așază în tanc, altfel nu poate”, glumește Valeria, care încearcă să facă haz din situația creată. Totuși, Valeria are un orar destul de încărcat, fiind nevoită să alerge de la un serviciu la altul. În acest timp, cineva trebuie să fie acasă, alături de Alex. Valeria spune că e foarte dificil să găsești persoana potrivită în acest sens, pentru că trebuie să aibă o pregătire specială. „E nevoie de un asistent social, care să știe cum să acționeze într-un caz sau altul, cum să-l ridice, să-l așeze în scaun sau să-i acorde ajutorul necesar. Eu sunt singură cu copilul, iar salariul este mai mic decât o cură de tratament pentru o lună”, explică Valeria Bobocel. Ceea ce o salvează este talentul său de a crea bună dispoziție. Așa a ajuns să exprime bucuria vieții având programe la nunți, zile de naștere și alte festivități. Valeria este recunoscută mai degrabă drept bufonul Nătăfleață, cel care înveselește copiii, dar și adulții. Pe când Alex putea merge, ieșea în scenă alături de mama sa, cântând sau jucând rolul de pitic. Acum el „merge” pe calea sa, cea virtuală, visând că, într-o bună zi, va reuși să pășească iarăși pe propriile-i picioare. Între timp, sună telefonul lui Alex. Este unul dintre prietenii săi. În fiecare zi, tânărul este vizitat de cineva. Visul său însă este să poată merge și el în vizită la cineva sau să se plimbe pe alee, bucurându-se de mirosul florilor și cântecelele păsărilor. Deocamdată, nu se cunoaște vreun caz tratat al acestei maladii. Mama lui Alex nu disperă. „Acum a apărut o primă mică speranță. Este vorba de un medicament, care, însă, ajută doar persoanele care încă nu și-au distrus mușchii. La Alex o parte din mușchi deja nu funcționează. Totuși, asta înseamnă că, dacă ei au găsit drumul corect, în scurt timp, vor fi succese în acest domeniu și vom soluționa și problema lui Alex”, este convinsă Valeria. Medalia de aur de la concursul de jocuri online War Thunder a ajuns la Alex prin poștă, la fel ca și premiul — un notebook modern. ■

Pensia alimentară, mai mare decât pensia sa de invaliditate

AUTOR: VICTOR MOȘNEAG

ZIARUL DE GARDĂ, 19 Iunie 2014

Un bărbat este obligat de instanța de judecată să plătească 1000 de lei pe lună, pensia de întreținere pentru doi copii minori, în condițiile în care este invalid, cu un venit lunar provenit din pensia de invaliditate de 750 de lei. „El singur a dat la divorț, a vândut casa, s-a însurat. De doi ani și ceva, nu mai are grijă de copii. Nici măcar o bucată de pâine nu le-a adus”, spune, însă, fiica mai mare a bărbatului, care are grijă acum de unul dintre copiii care urmează să beneficieze de pensia alimentară.

Tudor Vrabie este invalid de gradul II. Suferă de diabet, având și alte probleme de sănătate încă din copilărie. În 1983, a cunoscut-o pe Eudochia și s-au căsătorit la scurt timp. Au împreună șase copii. Patru dintre ei sunt deja pe la casele lor, fiind căsătoriți. Alți doi copii sunt încă minori. Relațiile dintre cei doi, spune Tudor, s-au deteriorat după ce femeia a plecat la muncă în Israel. Se întâmpla în 2008, când mezinul cuplului avea 3 ani. „A revenit acasă peste doi ani. Ne-am certat”, povestește bărbatul. În final, în 2012, au divorțat.

Trebuie să plătească deja 6360 de lei

„Pe copilul mai mic mi l-au luat cu poliția. Eu nu am vrut să-l dau”, continuă Tudor Vrabie. Anul acesta, Eudochia, fosta soție, l-a acționat în instanța de judecată, cerându-i pensie alimentară pentru cei doi copii minori. Procesul s-a derulat la Judecătoria Hâncești și s-a încheiat la finalul lunii mai 2014. „În judecată, am adus toate documentele. De la spital, că-s bolnav, că în fiecare an am nevoie de lecuire, dar ele nu s-au luat în considerare. Am o pensie de invaliditate de 750 de lei. Fosta soție nu a fost niciodată în instanță, doar avocatul ei a fost”, spune Tudor. Pe 29 mai 2014, bărbatul, care locuiește acum la Chișinău, cu o altă femeie, care susține că are grijă de el, nu s-a prezentat în instanța de judecată.

„Din lipsă de bani”, afirmă acesta. În acea zi, judecătoria Victoria Grosu, proaspătă absolventă a Institutului Național al Justiției, numită în funcție pe un termen de cinci ani, în octombrie 2012, prin decretul președintelui Nicolae Timofti, a decis să-i dea câștig de cauză fostei soții. Magistrata a decis să se încaseze de la Tudor Vrabie pensie pentru întreținerea celor doi copii minori, unul de 15 ani, altul de 9 ani, în mărime fixă, de 500 de lei lunar pentru fiecare, începând cu 14 ianuarie 2014 și până la atingerea de către aceștia a majoratului. Totodată, Tudor Vrabie a fost obligat să achite și taxa de stat, în mărime de 360 de lei. Cu alte cuvinte, până în iunie curent, bărbatul, invalid de gradul II, cu o pensie lunară de 750 de lei, trebuie să plătească 6360 de lei. Venitul său oficial în toată această perioadă a fost însă de doar 4500 de lei. „Își bat joc de el. Eu îl întrețin, îl ajut să-și ia medicamente, dar nici eu nu lucrez la bancă. Statul ăsta ce face pentru el?”, întreabă, revoltată, Valentina Madan, concubina lui Tudor.

„El se gândește numai la el, nu și la copii”

Valeriu Scutelnic, avocatul care a reprezentat-o în judecată pe Eudochia, fosta soție a cuplului Vrabie, susține că, în acest caz, lucrurile sunt mult mai complexe și că, dacă Tudor Vrabie nu este de acord cu hotărârea instanței, poate s-o atace la Curtea de Apel (CA) Chișinău. „Într-adevăr, are grad de invaliditate, dar nimeni nu l-a scutit de întreținerea copiilor. Cei doi minori sunt acum pe drumuri. El i-a abandonat practic de câțiva ani, nu mai are grijă de ei. Nu e adevărat când spune că fetița i-a fost luată cu poliția. Fata, de patru ani, stă la altă fiică de-a lui. Mai mult ca atât, el a înstrăinat casa, care era a ambilor soți. A divorțat și a înstrăinat casa și terenurile fără știrea fostei soții. În 2014, judecătoria au anulat acel contract”, precizează avocatul. Acesta afirmă că 500 de lei lunar pentru un copil reprezintă o sumă mică în raport cu cheltuielile lunare necesare

pentru întreținere și că, de obicei, instanța stabilește sume mai mari în aceste cazuri. „Încă stăteam și mă gândeam, să atac sau nu hotărârea. Să se ducă la lucru. Că el mai lucrează câteodată. Da, mie pe alocuri mi-e jale și de el, dar să nu uităm că a lăsat copiii în stradă și a înstrăinat casa familiei. Ce a făcut cu acei bani? Se gândește doar la el, nu și la copii”, zice Scutelnic.

Situația creată - consecință a lacunelor din Codul Familiei

Fata de 9 ani, despre care Tudor Vrabie spune că i-a fost luată cu poliția, stă acum la Natalia, una dintre fiicele mai mari ale bărbatului. Ea spune că părintele său min-te atunci când încearcă să se facă victimă în tot acest scandal. „El singur a dat la divorț, a vândut casa, s-a însurat. De doi ani și ceva, absolut deloc nu are grijă de copii. Nici măcar o bucățică de pâine nu le-a adus. El are dreptul să vină la copii. Nimeni nu-i interzice să-i vadă, să le aducă ceva. El a alungat-o pe mama de acasă cu tot cu copil. Atunci, eu am luat copilul la mine, că mama nu avea unde să se ducă. Eu nu știu ce minciuni vă spune, dar el nu este atât de bun cum pare. Credeți că

un tată normal vinde casa și lasă doi copii minori pe drum?”, se întreabă aceasta. Judecătoarea Victoria Grosu nu a răspuns la apelurile ZdG. Juristul Vadim Vieru susține că, reieșind din prevederile Codului Familiei al R. Moldova, părinții sunt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material. „Pe de altă parte, reieșind din circumstanțele acestui caz, prin hotărârea instanței, dacă aceasta rămâne definitivă și irevocabilă, persoana rămâne fără vreo sursă de întreținere, fapt ce pune în pericol existența sa. În astfel de circumstanțe, instanței, probabil, i-a fost greu să pronunțe hotărârea, fiind constrânsă de prevederile Codului Familiei, care nu oferă o soluție alternativă pentru situația lui Vrabie. Aceste probleme sunt o consecință a lacunelor din Codul Familiei, care nu stipulează clar care ar fi comportamentul prescris al părților în astfel de situații, deși instanța ar fi putut ține cont de tratatele internaționale în domeniul protecției persoanelor cu dizabilități și de jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, dar și de faptul că fosta soție are un venit mai mare”, crede juristul. ■

Sudul țării înregistrează progrese în manifestarea toleranței față de persoanele seropozitive

AUTOR: ANA HODINITU

„GAZETA DE SUD”, 3 Iunie 2014

În perioada 12-22 mai, în orașul Cahul s-a desfășurat tradiționala campanie de informare a populației referitor la prevenirea infectării cu virusul HIV/SIDA, campanie care, prin intermediul multor evenimente organizate în mod original, a avut ca scop sporirea toleranței societății față de persoanele infectate cu HIV și creșterea nivelului de informare a populației despre această maladie.

Deși în ultimii ani în sudul țării au fost organizate multe activități de informare referitor la ce presupune infectarea cu HIV, mulți cahuleni încă sunt oripilați de ideea că în raion există bolnavi cu Sindromul Imuno-Deficitar Achiziționat. La fel de mulți nu și-ar dori să-i aibă în preajmă și încă mai consideră că boala se transmite prin atingere, sărut, respirație sau înțepături de țânțar. Cu toate acestea, se înregis-

trează progrese și în tabăra persoanelor tolerante față de semenii care au contractat virusul.

Pe 18 mai, zi în care a fost comemorată la nivel internațional memoria persoanelor decedate din cauza infectării cu SIDA, prin intermediul flash-mob-urilor, tinerii voluntari ai Centrului „Pas cu Pas” din Cahul au promovat ideea că toți oamenii sunt egali în drepturi, indiferent de bolile de care suferă. În această zi, pe străzile orașului au fost efectuate anchete anonime, prin intermediul cărora a fost sondată opinia publică față de atitudinea pe care o au cahulenii față de bolnavii infectați cu HIV. Rezultatele anchetelor reflectă o realitate tristă, deoarece mulți cahuleni au declarat că, dacă ar avea rude sau prieteni infectați cu acest virus, nu ar fi în stare să păstreze o relație cu aceștia sau nu i-ar invita în casa lor, ci ar accepta mai degrabă o întâlnire cu aceștia într-un loc public.

Svetlana Ciobanu, președinta A.O. „Pas

cu Pas regiunea Sud”, susține că deși stereotipurile și discriminarea față de persoanele bolnave de SIDA persistă în raioanele din sudul țării. În același timp, este vizibilă o schimbare de atitudine a multora față de această stare de lucruri, inclusiv a agenților economici, care îi ajută material pe mulți dintre aceștia. Svetlana Ciobanu punctează: „HIV-SIDA nu este o boală a persoanelor dependente de drog, așa cum se considera până nu demult, datele statistice arată că ea poate afecta pe oricine, nu doar pe cei din grupul de risc sporit al populației. Cifrele pentru zona noastră relevă că în prezent majoritatea cazurilor noi de infectare se produc în urma relațiilor sexuale neprotejate, ocazionale și ca urmare a migrării persoanelor peste hotarele țării”.

Președinta A.O. „Pas cu Pas regiunea Sud” susține că eforturile organizației vizează în special generația tânără și urmărește schimbarea valorilor acestora în bine. „Sunt conștientă că schimbarea mentalității societății are loc lent, însă este îmbucurător că în Cahul încep să se observe rezultate concrete, tot mai mulți oameni ne sprijină în munca pe care o facem”.

„Persoanele bolnave de HIV au aceleași drepturi, trebuie să-i tratăm ca fiindu-ne egali”

În același context, în perioada 21-22 mai, pentru al treilea an consecutiv, Caravana Auto „Pentru Viață 2014”, care efectuează anual înconjurul țării, organizând evenimente interesante de conștientizare și mobilizare a societății, s-a aflat în Cahul. Anul acesta, echipa Caravanei Auto, în parteneriat cu A.O. „Pas cu Pas regiunea Sud”, a organizat o nouă ediție a concursului de inteligență „Brain-Ring” între deținuții din penitenciarele din Cahul, Leova și Rusca. Evenimentul s-a consumat în orașul Leova, învingătoare fiind echipa deținuților de la Penitenciarul Rusca. Înainte de par-

ticiparea la concurs, participanții (echipe a câte cinci membri) s-au documentat pe teme generale legate de modul de viață sănătos și de prevenire a unor boli precum tuberculoza, hepatita sau HIV-SIDA.

Între timp, o altă parte a echipei „Caravanei Auto”, împreună cu voluntari din Cahul, persoane seropozitive, au mers în câteva sate din raionul Cahul, ajutând la repararea locuințelor câtorva persoane afectate de HIV/SIDA. Unii agenți economici din Cahul au fost receptivi și au contribuit donând materiale de construcție pentru această activitate caritabilă.

Pe 21 mai, în premieră pentru sudul republicii, în incinta localului „Flamingo” din orașul Cahul a fost organizată Gala „Red Ribbon 2014” (Panglica Roșie). La eveniment au fost invitate și premiate persoane care pe parcursul ultimilor ani s-au evidențiat la nivel local prin solidaritate, responsabilitate și angajament în cooperarea pentru prevenirea răspândirii maladiei HIV/SIDA. Printre cei premiați au fost incluși reprezentanți APL, medici, agenți economici, reprezentanți ai unor comunități religioase, jurnaliști, cadre didactice universitare și preuniversitare etc.

„Persoanele care suferă de urmările infectării cu HIV sunt cetățeni ai Republicii Moldova și au aceleași drepturi ca și ceilalți, de aceea trebuie să-i tratăm ca fiindu-ne egali. Sper ca acest mesaj să treacă astăzi de pereții acestui local”, a declarat Vladimir Calmâc, vicepreședinte al raionului Cahul. Evenimentul a fost organizat și coordonat de o rețea de organizații active în domeniul HIV/SIDA precum: „Inițiativa Pozitivă”, A.O. „Viața Nouă”, A.O. „Pas cu Pas regiunea Sud” etc.

Pe 22 mai, evenimentele acestei ample campanii de sensibilizare au culminat cu un concert în aer liber, desfășurat în Piața Horelor din orașul Cahul, susținut de vedete și interpreți locali. ■

Mesaje IMPRESIONANTE ale elevilor din capitală adresate copiilor cu dizabilități

AUTOR: POLINA CUPCEA

ZIARUL „NAȚIONAL”, 7 Iunie 2014

Peste 200 de elevi, inclusiv cu Cerințe Educaționale Speciale (CES), profesori și reprezentanți ai societății civile s-au adunat astăzi, pentru prima dată, în centrul Chișinăului pentru a-și împărtăși opiniile și a face schimb de informație cu privire la educația incluzivă.

Astfel, pe cele trei table uriașe instalate în Grădina Publică „Ștefan cel Mare și Sfânt”, copiii, dar și adulții și-au expus părerile vizavi de „ce pot face ei și alții ca școala lor să devină incluzivă”, „cum sunt profesorii într-o școală incluzivă” și „cum arată o școală incluzivă”.

Printre elevii nerăbdători să-și înscrie pe tablă părerea se afla și Anișoara, care recent a absolvit o facultate în ciuda scau-

nului cu roțile de care stă „legată” pe veci. „Trebuie de organizat mai multe evenimente de genul acesta și de explicat oamenilor, profesorilor, elevilor că locul copiilor cu dizabilități este în societate, că ei nu trebuie discriminați, ba dimpotrivă - să fie încurajați cât mai mult să participe la viața comunității. Tot în acest sens trebuie de vorbit și cu politicienii să ia o atitudine mai serioasă și chiar să trateze această problemă ca atare, dar nu evaziv, pentru că sunt foarte multe neajunsuri cu care se confruntă copiii/maturii cu dizabilități”, a menționat Anișoara.

Organizatorii evenimentului spun că, prin acest eveniment, își propun să sensibilizeze opinia publică, în special persoanele din mediul școlar. „Am invitat peste 200 de elevi din municipiul Chișinău pentru a discuta cu ei despre educația inclu-

zivă, dacă este pregătită școala noastră să primească copii cu dizabilități și ce poate face fiecare dintre noi ca școala să devină incluzivă. Dacă școala este incluzivă, atunci societatea va deveni incluzivă. Noi suntem siguri că, în general, copiii sunt mai deschiși și mai toleranți decât maturii, de aceea apelăm la ei, pentru că factorul uman este unul dintre cele mai importante elemente”, a declarat președinta CCF Moldova, Liliana Rotaru.

Sutele de mesaje scrise pe table au fost doar pozitive și încurajatoare, iar elevii au acumulat multă informație despre educația incluzivă. „Am o părere pozitivă față de copiii cu dizabilități și cred că locul lor este printre noi, pentru că au aceleași drepturi ca și noi. În școala noastră învață copii cu

dizabilități și sunt respectați, nimeni nu-și bate joc de ei. Profesorii trebuie să aibă o mai mare grijă față de acești copii, să fie toleranți, prietenoși și primitivi”, a relatat Alina Luca de la Liceul „Vasile Vasilache” din capitală.

Evenimentul **„Drepturi egale = Oportunități egale. Educație pentru toți”** a fost organizat în cadrul Săptămânii Globale pentru Acțiune, care se desfășoară simultan în aproximativ 100 de țări în perioada 4-10 mai. Campania este susținută de Ministerul Educației, în parteneriat cu CCF Moldova, Centrul „Speranța”, Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei. ■

Alla Ceapai (RFE/RL)

Angela Frolov: „Avem puține cazuri ce țin de crime din ură pentru că ele nu sunt calificate astfel”

AUTOR: ALLA CEAPAI
„EUROPA LIBERĂ”, 13 Iunie 2014

Centrul pentru apărarea drepturilor minorităților sexuale va lansa campania abia după alegerile din 30 noiembrie, pentru că dorește să urmărească mai întâi primele efecte ale Acordului de Asocieri cu Uniunea Europeană, și să aibă un partener valabil de dialog în persoana unui nou guvern. Relatează Alla Ceapai.

Activiștii de la Centrul de Informații Genderdoc-M spun că vor insista întâi de toate asupra modificării Codului Penal astfel încât acolo să se regăsească pedepse pentru crime din ură pe toate criteriile, inclusiv pe cel de orientare sexuală. În prezent, Codul Penal interzice crima din ură, care se referă atât la jafuri sau hărțuiri, doar pe criteriile de rasă, religie și etnie. Iar mecanismul de pedepsire este inefficient dovadă fiind că dosarele privind crima din ură nu ajung să fie examinate în instanțele de judecată, spune coordona-

Angela Frolov

toarea de program de la Centrul Genderdoc-M, Angela Frolov:

„Avem puține cazuri ce țin de crime din ură pentru că ele nu sunt calificate astfel. Ele sunt calificate ca tâlhării și huliganism chiar în cazul în care sunt săvârșite din urmă. Noi împreună cu mai multe organizații ne-au unit eforturile și vrem să facem tot posibilul ca Guvernul să atragă atenția asupra acestei infracțiuni foarte serioase și să ia măsuri ca legislația să lucreze. Noi avem în legislație careva prevederi despre crima din ură, dar ele nu lucrează. Judecătorii spun că este mult mai grav să spui că este tâlhărie și asta ar acoperi oricare

crimă de ură. Noi considerăm că este mult mai grav să fie crimă din ură, pentru că ea este agravantă, cel puțin așa arată practica țărilor dezvoltate.”

Un alt gol legislativ pe care activiștii comunității LGBT ar vrea să îl umple ține de elaborarea unui mecanism care ar facilita persoanelor transsexuale să-și schimbe actele de identitate. Din nou Angela Frolov:

„Avem deja la Ministerul Sănătății un grup de lucru care oferă un certificat cu diagnosticul (la moment este diagnostic deși noi nu considerăm că este o boală) transsexualitate. Și acest om deja ar putea să-și schimbe documentele. Dar nu o poate face pentru că noi nu avem o legislație bună în acest sens. Și atunci persoana cheltuiește foarte mulți bani pentru instanțele de judecată ca să-și schimbe documentele. Până la urmă se reușește, dar este foarte mult timp pierdut și este o procedură neplăcută pentru persoanele transsexuale pentru că venind în judecată ei sunt priviți cu un interes foarte mare.”

Nu în ultimul rând, activiștii de la Genderdoc-M împreună cu alte organizații pentru drepturile omului și Consiliul anti-discriminare vor propune modificarea legii anti-discriminare, adoptată în urmă cu doi ani într-o formulă de compromis la nivelul partidelor politice, dar și cu biserică ortodoxă. Printre amendamentele care urmează a fi propuse, Angela Frolov spune că se va insista inclusiv și pe revenirea la redacția inițială a legii care conținea în primul articol orientarea sexua-

lă de rând cu celelalte criterii de apărare contra discriminării în toate domeniile.

Centrul de informații Genderdoc-M și-a prezentat aceste inițiative astăzi la o masă rotundă la care a fost făcut public și planul strategic al organizației pentru următorii trei ani. În această perioadă activiștii își propun să realizeze 4 obiective majore ce vizează atât dezvoltarea organizației pe interior, cât și un spectru mai larg de servicii, inclusiv programe de sănătate pentru beneficiarii organizației, adică pentru persoane LGBT.

În cadrul discuțiilor nu a fost trecută cu vederea și recenta decizie a judecătorei Bălți prin care Episcopul de Bălți și Fălești a fost găsit vinovat de incitare la discriminare, propagandă de ură și răspândirea de informații false despre persoanele LGBT. Tribunalul l-a obligat pe episcop să plătească daune de peste 22 de mii de lei și să ceară scuze de la persoanele LGBT pentru declarațiile făcute acum doi ani când spusese la televizor că 92 la sută din persoanele gay sunt purtătoare de virusul HIV și că ar trebui să li se interzică să lucreze în domenii ca educație, sănătate și alimentație publică. Episcopul Marchel a spus că nu are de gând să plătească prejudicii Centrului Genderdoc-M, cu atât mai mult să-și ceară scuze de la comunitatea LGBT. Angela Frolov spune însă că oricum daunele vor fi recuperate, întrucât legislația prevede sechestrul averii în condițiile în care cel găsit vinovat refuză să le achite. Iar pentru refuzul de a-și cere scuze public legislația prevede amenzi adăugătoare. ■

Servicii sociale noi, necesare și importante

AUTOR: NATALIA JUNGHIETU

ZIARUL „EXPRESUL”, 30 MAI 2014

CĂLĂRAȘI

Un nou serviciu social va fi implementat în curând la Călărași. Este vorba de „Plasament familial pentru adulți”. Potrivit lui Mihail Cotelea, șeful Direcției Asistență Socială și Protecția Familiei Călărași, acesta presupune plasarea persoanelor cu dizabilități în familii.

„Avem cereri de la călărășeni care și-ar dori să ia în plasament o persoană cu dizabilități. Avem și cereri de la persoane cu dizabilități care și-ar dori să-și găsească o familie”, explică șeful direcției. Deocamdată, nimeni nu poate spune cu exactitate câți beneficiari ai acestui nou serviciu ar putea fi la Călărași în prezent. În anul

2015, potrivit lui Mihail Cotelea, vor beneficia de noul serviciu circa 80 de persoane. „Acum suntem încă în proces de lucru, stabilim și partenerii, și sursele, și potențialii beneficiari, și persoanele pe care le vom angaja ulterior”, explică dânsul.

Consiliul raional Călărași a aprobat deja, în ședința din 22 mai, Acordul de parteneriat privind implementarea serviciului „Plasament familial pentru adulți”. A fost aprobat și Regulamentul de organizare și funcționare a acestuia.

Fiind întrebat cât de importantă este crearea unui astfel de serviciu la Călărași, Mihail Cotelea a accentuat: „Nu este atât de importantă pe cât este de necesară”. Dânsul însă nu a putut să ne spună care

este numărul total al persoanelor cu dizabilități în Călărași, explicând că acesta este în permanentă fluctuație.

UNGHENI

Trei servicii sociale noi pentru persoanele cu dizabilități au luat startul la Ungheni pe 21 mai. Este vorba de „Casa comunitară”, „Echipa mobilă” și „Respiro”, acestea fiind create de către Consiliul raional Ungheni cu suportul Keystone Moldova. La moment, 47 de persoane cu dizabilități din raion deja beneficiază de asistența oferită în cadrul serviciilor respective.

„În ceea ce privește implementarea unor noi servicii sociale, noi am fost întotdeauna deschiși”, a accentuat Petru Langa, vicepreședintele raionului Ungheni.

Ce reprezintă, de fapt, serviciile cu pricina? „Casa comunitară”, care activează la Sculeni este un serviciu destinat persoa-

nelor cu dizabilități mintale, care necesită protecție, îngrijire și asistență specială pentru a se dezvolta și a se include în comunitate. „Echipa mobilă” oferă asistență socială, consiliere și suport beneficiarilor la domiciliu. „Respiro”, care activează în orașul Cornești, oferă asistență specializată, 24 din 24 ore, timp de 30 de zile pe an, persoanelor cu dizabilități severe. „Vom continua să dezvoltăm noi servicii sociale, în dependență de problemele pe care le vom avea în raion”, a menționat Tudor Rădeanu, șeful Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei Ungheni. Potrivit lui, în raion sunt circa 5500 de persoane cu dizabilități, dintre care 500 – copii.

Pentru crearea celor trei servicii noi, în raionul Ungheni s-au investit peste două milioane lei, din care un milion 700 mii lei au venit din Fondul de urgență al Fundației „Soros-Moldova”, iar 330 mii lei – din fondul Uniunii Europene. ■

Această publicație este editată de Asociația Presei Independente (API) cu suportul financiar al Civil Rights Defenders (Suedia) în cadrul Proiectului „Promovarea celor mai bune practici de reflectare a Drepturilor Omului în mass-media”.
Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția finanțatorului.

